

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben bászor hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kárlatok visszatérítését
vagy megőrséere nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes szám ára 8 fillér.

A megdrágult állami élet.

(K. Ö.) Az állam úgy gondolkozik, ha már minden megdrágult, legyen drágább az állami élet is. A gondolatot tett követeli és a kormány 146 millió koronával több kiadást állít be az 1912-ik évi költségvetésbe. Ez annyit jelent, hogy az adózó polgároknak 146 millió koronával többet kell az állami élet fentartására adózni, mint az idén. Ezt az összeget az állampolgárok zsebéből kéréselni, az adócsavarnak lesz a dolga. Az államélet fokozatos fejlődésének van alávetve és azért az államháztartás is megnövekedik, de — egyes elkerülhetetlen beruházásoktól eltekintve — azért az államháztartás növekedésének mindig egyenes arányban kell állnia az adóképeség fejlődésével. Mindaddig, míg ennek a fejlődésnek arányában történik az adóemelés, kifogás ellene nem tehető.

Nekünk azonban úgy tetszik, hogy már elértük azt a határt, ahol egy kétségbeesett harc kezdődik meg, egyrészt az existenciáját védő polgár, másrészt az állam mindenhatósága között, mely a pénzt onnét veszi, a hol találja. Ha a finanszpolitika úgy gondolja, hogy a közterhek az állampolgárok normális életmódjának veszélyeztetése nélkül még mindig fokozhatók, az lehet rideg fiskalizmus,

de a való tények nem ismerésén alapul, aminek a normális életmód leszorítása, sok helyen az inség lesz a következménye.

Milyen bevételekből akarja a pénzügyi kormányzat a 146 millió koronát fedezni? Bevételi többletre számít a dohányjövédéknél 20-28 millió, az állami vasműveknél 4-01 millió, a posta- és távirvánál 6-58 millió, az államvasutaknál 55 millió, az állami erdőknél 3-08 millió, a földadónál 8-24 millió, a bélyeg és illetékeknél 8-40 millió, a fogyasztási adóknál 20-09 millió koronát.

Ezen bevételi többletekből különösen négy tétel érdekel minket.

Az első az a 20 millió, amit a finanszminiszter a dohányból akar bevenni. Lehet, hogy beveszi. Nem tudom. Hiszen ez a többlet az emberi gyengeségre van megalapozva, a dohányzási szenvedélyre és így nagyon jól spekulálnak, ha azt hiszik, hogy ez a szenvedély nem csökkeni, hanem növekedni fog. Nem hagyhatjuk azonban szó nélkül, hogy a dohányjövédék megdrágulása azt a szegény napszámot, földmunkást és kubikust is sújtja, akinek egybe sincs, mint kenyere, kis szalonája és a vágott dohányja.

Ennél a néposztálynál a dohányzás nem fényezés, hanem odatarozik a rendes táplálkozáshoz, melyre spekulálni szociális ellenes törekvés.

A másik, ami érdekel, az államvasutaknál remélt 55 millió korona többlet. Ezt a többletet a személy és áruforgalom megdrágításával akarják elérni. A személytarifa emelése még valamiképpen azzal indokolható, hogy nálunk a személyszállítás a legolcsóbb. De már az árutarifa, különösen a tervezett formában semmiképpen sem fogja a közgazdasági életet szolgálni. Nem ok nélkül vetik az érdekelt érdekképviselők a kereskedelmi miniszternek a szemére, hogy az ő meghallgatásuk nélkül akarja a tarifaemelés életbeléptetni. Mintha csak tudta volna, hogy senki azt a tervezett formában el nem fogadja. Egyébként a tavalyi tarifaemelés is csődöt mondott. A tarifaemelés nem adóemelés. Adót mindenkinek kell fizetni. De nem mindenkinek kell az államvasutakon szállítani, ha az oly tarifa-politikát csinál, mely más közlekedési eszközök gazdaságosabb kihasználását teszi lehetővé.

A harmadik tétel, mely érdekel minket, a földadónak 8-24 millió koronával való emelése. Mikor megcsinálták a földadókataszter revízióját, azt mondták, hogy ennek célja az égbekiáltó igazságtalanságok eltörlése. Mi megjövendöltük, hogy adóemelés lesz a vége és ime az adókulcs leszállítása dacára 8-24 millióval keil többet fizetünk, csak az előirányzat-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hit és haza.

— Parasztragédia 3 felvonásban. Irtta Schönerr Károly. Fordította: Garvay Andor. A Szigligeti Színházban bemutatták, 1911. november 9-én. —

Az ember bizonyos elfogódott, feltokozott igényei ment ma este színházba. Várta a két fenséges fogalom összeütközésének nagyszerű tragédiáját. Az összeütközés valóban meg is van, szegény és öreg, beteg és fanatikus parasztonak, nyögnek, megörlődnek a nagy harc tüzeiben, de arra nagyon is gyenge ez a darab, hogy kiéreztesse ennek a két fogalomnak fenséges erjét. Nem akar, helyesebben nem tud valamiképpen az elfogultság korlátain. S ha még meg lehetne bocsátani túzását a színpadi hatás kedvéért, de már a tölt mélyen kell sajnálkozni, hogy ha a művészi és moráliter elsőrangúnak merik mondani. Utóvégre Vilmos császár odaadhatja neki a Nobel-díjat, de a művészet ugyan nem nagyon fog sietni megkoszorúzni vele.

A darab roppant szegény cselekmény dolgában. A császár számúzi azokat, akik Luther vallását nem akarják megtagadni, azonban azt, aki

főlesküszik a katolikus hitre, azt meghagyják földjén és házában. Az öreg, beteg Rott-ban (Hunyady) összeütközésbe kerül e két irány: vagy elhagyja ősei földjét, vagy megtagadja hitét.

Ez a tragédia magva. És mivel az öreg a föld, természetes, hogy az ő akaratán mulik az egész család sorsa.

Ez az ember pedig ingadozó, bátortalan és gyenge akaratú. Veszélybe dönti először az egyik, aztán a másik fiát, meghal az unokája s ő szép csendesen elballag a nagy pusztulás elöl. Kopogós, vasszöges cipőben messze utra kél s bár tudja, hogy csak két hétig él, mégis az utolsó percig színeli a császár katonái előtt, hogy ő a jó hite van. Miatta nem tud menekülni a családj; mikor azonban megtudja, hogy azokat, akik haláluk előtt lutheránusoknak vallják magukat a temető árkába árkojják: — akkor vallja be, hogy ő igen is hü lutheránus.

A darabban többek közt van egy rettenetesen rossz szerep: a császár csatlósáé (Miskey). z a vad, kegyetlen páncélos lovag folyton ordít, vért szomjazik, asszonyokat dőf le és öt percnként le-lerogyik a Szűz Anya szobra előtt. Szinte nevetséges az a nagy igyekezet, amellyel a kath. hit védőjét gyűlöltté akarja az írni tenni.

Ellenben letagadhatatlan, hogy van egy jellem szerepe, ami igaz, hogy már banális, de nagyon hü: Engelhauer (Leóvey), az izraelita szatócs, aki — bár még meg sem született a kis Mátyás fia, — már is megveszi számára a kibujdosó parasztonak földjét, mert az én fiamnak földbirtokosnak kell születnie.

Es van egy csomó bedobott, hangulat-keltő: majd rémes, majd éretlenül humorisztikus alak, mint pl. Wolté az üstfoltozó (Kabus) s a kóbor Katié (Szentgyörgyi).

Komoly, megrázó tragédiája Tóth-nak (Rott Kristól), Sik-nak (Sandperges) és Hunyadi-nak (Az öreg Rott) volt. Tóth Elek erős, markáns játéka nélkül ez a szerep holt szavak ledarálása. Kívül végtelen csödes, belül azonban óriási küzdelemben álló paraszt az ő alakításán át pompás volt. Hunyadiiban a földért reszkető, de gyáva és gyenge lelkű paraszt talált hatalmas kifejezőre. Megfogni, magáért az eszméért a közönség igazságérzetét magával ragadni művészi játékával sem tudta. Inkább Sik, akinek feleségét (Etsy) a bibliával mellén ölik meg a katonák, tudott hozzáférközni a hallgatóság lelkéhez. O is sokkal többet, szebbet és jobbat adott a szerepnél.

Valódi Perzsa és Szmirna-szőnyegek legolcsóbb árban kaphatók
Haas Fülöp és Fiai cég RIMANÓCZY-PALOTA.
 Szőnyeg, függöny óriási választékban.

ban. Tehát újra a föld megterhelése. Talán nem szólnánk semmit, ha csak 8 millióról lenne szó. De az a bizonyos sallang.

Megyei adó, községi pótdadó, utadó, betegápolási adó stb. Hány milliót fog ez kitenni?! És még ne feledkezzünk az általános jövedelmi pótdóról. A mozgó tőke pedig vigan uszkál. Az adómentes állampapírok és a börzejáték segítségével oly mértékben és akkor bujik ki a közteher alól, ahogyan és amikor neki tesszik.

A negyedik tétel, melyhez megjegyezni valónk van, a fogyasztási adók 20 millió korona többlete. Itt már számításba vették a szeszadópótlék jövedelmezőségét. Nagyon rossz szociális politika az, mely a nép iszákosságából csinál magának jövedelmet.

A fogyasztási adó többlete pedig azt bizonyítja, hogy a nép többet fog inni, amit az állam tőle telhetőleg előmozdit. Szaporítja a korcsmákat, a korcsmai zárórákra és hitelezésre vonatkozó szabályrendeleteknek nem szerez érvényt, a fogyasztási adót nem szállítja le, a részegségben elkövetett bűntények enyhébb elbírálás alá esnek stb. A jövő generáció egészsége éppen nem okoz gondot a kormányoknak.

A pénzügyminiszter még bejelentette, hogy ezidő szerint nem gondol a szesz, gyufa és petroleum monopólium behozatalára. Ez azt jelenti, hogy nem sokára szerencsénk lesz hozzájuk.

De legalább arról is hallanánk egyszer, hogy miből fogjuk az adózó polgárok egy nagy részének bevételeit növelni?!

Kik lesznek az alelnökök? Az alelnökök jelölésének ügyében az ellenzéki vezérek: *Justh Gyula*, gróf *Andrássy Gyula*, *Kossuth Ferenc*, gróf *Apponyi Albert* s *Désy Zoltán* abban állapodtak meg, hogy fölkeresik gróf *Héderváry* miniszterelnököt s vele közvetlenül tárgyalnak az alelnöki állások betöltéséről. *Héderváry* a miniszterelnöki szobában fogadta az ellenzéki vezéreket s velük jó negyedóra hosszat tanácskozott. Erről a következő félhivatalos jelentést adták ki:

Ma délelőtti 11 órákor a miniszterelnök dolgozószobájában tanácskozásra ültek össze gróf *Khuen Héderváry* miniszterelnök és gróf *Andrássy Gyula*, *Kossuth Ferenc*, *Justh Gyula* és gróf *Apponyi Albert*. A vezérpolitikusok tanácskozása egy félóra hosszat tartott. Különösen zugolódnak az ellenzékiek *Beöthy Pál* jelölése ellen. Mindenáron azt kívánták, hogy a munkapárt ejtse el *Beöthy Pál* jelöltségét, vagy ha nem, akkor tegyen *Beöthy* a Ház ülésében, vagy az ellenzék bizalmi férfiai előtt olyan kijelentést, mely garancia arra, hogy a házszabályokat mindenkor *Berzeviczy* szellemében fogja kezelni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 9.

Kabos Ferenc alelnök fél 11 órákor nyitja meg az ülést.

A jegyzőkönyvet észrevétel nélkül hitelesítették.

Elnök jelenti, hogy kérvények nem érkeztek s így napirend szerint következik a elnökválasztás, amelyre nézve elrendeli a névszerinti szavazást, s amelynek eredménye az lett, hogy 227 szóval 250 szavazat közül

Návay Lajost

választották meg a Ház elnökének. (Éljenzés és taps.)

Elnök az ülést felfüggeszti arra az időre, a míg *Návay Lajos*ért küldöttség megy.

Tíz perc múlva *Kabos Ferenc* újra megnyitja az ülést, ezután az emelvényre megy föl az új elnök, *Návay Lajos*, akit a jobboldal zajos tapsal és éljenzéssel fogad.

Az új elnök beköszöntője.

Návay Lajos mélyen meghatva a Ház megítélését az ált. az állás nehézsége jut eszébe, különösen, ha nagy kvalitású elődjére gondol. Súlyos válságok előzték meg az ő megválasztását. Hála Istennek, hogy megszünt a válság. Annak a szellemnek, annak a nemzetentartó erőnek, mely megszüntette, a neve a hazafiság. (Éljenzés a jobboldalon.) Adja a Mindenható, hogy ez a hazafiság a béke áldásos munkáját idézze elő. Mennyi romlás és meddőség fakad a viszálykodásból. A történelem előtt nem tudunk egyebet felhozni mentességül, minthogy jóhiszemű szenvedélyek által tévútra vezetettünk. (Taps jobbról.) A parlamentarizmus követelménye a határozathozatal, a döntés szabadsága, mely a többségi elv érvényesülésén alapszik (Éljenzés jobbról) s amíg a döntés a többségi elvből fakad, azonképen a kisebbségnek szent joga a vitatkozás szabadsága.

Pártatlanság fogja őt vezetni s igéri, hogy más szabályokat és törvényeket nem fog ismerni, mint amit a Ház autonom szabályai előírnak, (Taps mindenfelől.) de igéri azt is, hogy szeme előtt fogja tartani, hogy a házszabályok megfeleljenek céljaiknak, ami által a nyugodt munkálkodás lehetővé tétessék. Bizva a Ház bölcsességében, egy becsületes ember komolyságával, a békés munka jegyében foglalja el székét. (Viharos taps és éljenzés jobbról.)

Az elnök kijelentései meglehetősen vegyes érzelmeket keltettek. Az ellenzéken gyanuval fogadták egyes kijelentéseit, melyekből sokan arra vélték következtetni, hogy *Návay* szabad kezet tart fenn magának arra, hogy a házszabályok igazi célját megfelelő alkalomkor biztosítsa. Nem tett jó hatást *Návay* beszéde és a folyosón az ellenzéki képviselők nyomban kifejezést is adtak ennek.

Andrássy aki éppen akkor jött ki, meg-

nyugtatta a zugolódókat és kijelentette, hogy garanciát vállal *Návay*ért.

Elnök javasolja, hogy holnap válasszák meg az alelnököt és kezdjék meg a költségvetés tárgyalását.

Az ülést ezzel berekeszti.

A jobboldal zajosan éljenzi *Návay*t.

Városi közgyűlés.

Végeztek a tárgysorozattal.

Csendes, nyugodt mederben folyt le tegnap délután Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése.

A városatyák ugyan elég szép számmal gyűltek össze tanácskozássra, de alig egypár dolognál voltak tömegesebb felszólalások.

Este 6 órára be is fejezték az összes kitűzött ügyek tárgyalását.

Interpelláció is csupán kétfő volt s ezek egyikét a jövő közgyűlésre tűzték ki tárgyasra.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt. A törvényhatóság tagjai tömegesen voltak jelen.

A polgármester az október havi közigazgatási állapotokról szóló jelentését terjesztette elő a közgyűlés megnyitása után. A jelentés főbb adatait már közöltük.

Bejelenti még a polgármester, hogy a csatorna építése tárgyában tett interpelláció folytán az építésre felügyelő bizottság megtartotta a vizsgálatot s a felvett jegyzőkönyv szerint mindent rendben talált. Mivel azonban a felügyelő-bizottságban újabb kifogások merültek fel a csatornaépítés ellen, a polgármester szakértő kiküldését kérte a belügyminisztertől.

A jelentést és a választ tudomásul vették.

Az új kereskedelmi miniszter üdvözlése.

A városi tanács bemutatta *Beöthy* László kereskedelemügyi miniszter leiratát, amelyben kinevezését tudatja a törvényhatósággal.

A tanács javaslatára a törvényhatóság feliratban üdvözlö az új minisztert, aki több mint 10 évig volt Nagyvárad város főispánja.

Rimler Károly polgármester kéri, hogy ez örvendetes esemény alkalmából térjen el a törvényhatóság a szokástól s a feliratot a főispán elnökielte alatt szűkebb küldöttség nyujtsa át *Beöthy* László miniszternek.

Élnék helyesléssel fogadták el a polgármester indítványát.

A miniszter által jóváhagyott vásárvám és piaci helypénz díj szabályzatot, — valamint a módosított szintügyi szabályrendeletet meghirdették.

Bejelenti a polgármester, hogy dr. *Hoványi Géza* indítványt adott be a piaci kiskereskedők helypénzmentesítése tárgyában s kéri a szabályzat ily irányú módosítását. Kiadták a jóváhagyott szabályrendelettel együtt a pénzügyi szakbizottságnak.

A kolozsvári utcai vasuti átjáró.

Ezután előterjesztette a város tanácsa a kolozsvári-utcai vasuti felüljáróhid építése és ezzel kapcsolatban a kálvária utcai, kutházi és a vízvezetéki telephez vezető ut vasuti aluljárónak kiszélesítésére vonatkozó javaslatát. A kolozsvári-utcai felüljáróra azon tervet ajánlja a város, amely szerint az utca megkerülésével

Weiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyváradai temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz. a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu pártfogását és támogatását új otthonában is kéri kiváló tisztelettel **Weiszlovits Lajos**.

készítenék a felüljárót s ennek költségeihez nem járulna a város, — de a káivária-utcai stb. aluljárók kiszélesítési költségeinek felét, azaz 41,700 koronát a város viselné.

Fried Ferenc sérelmesnek tartja, hogy Kolozsvári-utcat görbiteni akarják, mert 200,000 koronával többbe kerülne s csak úgy építenék meg, ha a többletet a város fizetné. Azt kívánja s indítványozza is, hogy az előterjesztés ezen részét vegyék le a napirendről. Hátba az új miniszter felmenti a várost a 200,000 korona hozzájárulástól.

Weiszlovics Gyula azt kívánja, hogy jobban fontolják meg a dolgot s a vasut építsen magas pályát az átjárónál.

Rimler Károly felemlíti, hogy már készítik a 2-ös vágányt s a vasut magas hozzájárulást kívánt, ha egyenes irányban készítik a felüljárót. Nem pénzügyi kérdések vitték erre a javaslatra a tanácsot, de ha az egyenes felüljárót akarják, már a községi iskolától négy méter magas kőfalat építettek volna két oldalt a házak elé. — Ezért mentek át a most javasolt megoldásra. Az utca folytatásában gyalog felüljáró lesz, s így csak a kocsiforgalom lesz elterelve a mai utirányból. Ajánlja a javaslat elfogadását.

Dr. Várady Zsigmond sajnálattal elfogadja a tanács javaslatát. Felemlíti a régi hibát a vasutállomás helyének meghatározásánál. Azt kéri, miszerint olyan irányban tanulmányozzák a kérdést, hogy a nagyvárosi vasutállomás sik területre, az újvárosi részre helyeztessék át.

A tanács javaslatát elfogadták.

A tüzoltó autók.

A városi tanács előterjesztést tett, hogy a megtartott árlejtés alapján a benzin motoros automobil tüzifecskendőt Győrben rendelje meg 28207 kor. összegért, míg az elektromos szerkocsit müncheni gyárból rendelje meg 30500 koronáért, végül pályázat kiírását rendelje el egy automobil tolétrára, 41000 korona összegig.

Balogh Döme indítványozza, hogy a kérdést vegyék le a napirendről.

Dr. Moskovits József kifogásolja, hogy a szerkocsit külföldi 6000 koronával drágább gyártól akarják beszerezni. A magyar cég teljesen hasonló ajánlatát ajánlja elfogadásra.

Rimler Károly rámutat, hogy 3 emeletes házat a mai felszereléssel nem lehet megvédeni.

Lukács Odön fejtegeti, hogy miért ajánlották a müncheni gyártmányt, amely speciális tüzoltó szer gyárból kerül ki. Magyarországon elektromotorokat különben sem gyártanak, hanem külföldről hozzák be azokat.

Dr. Moskovits József válaszolt. Eppen a hazai gyár által ajánlott rendszerű gép megfelelőbb.

Dr. Medvigy Gábor látja, hogy ma is csak annyit tud a törvényhatóság, mint azelőtt, míg a bizottság nem járt külföldön. Ezen bizottságnak pedig a törvényhatóság előtt kellett volna beszámolni a tapasztalatakról. Indítványozza, hogy a kiküldöttek külön-külön írásban tegyék meg jelentésüket a közgyűlés elé.

Lukács Odön kijelenti, hogy lelkiismeretes tanácskozás alapján jött létre az egyhangú vélemény.

Ajánlja a tanács javaslatát.

Dr. Medvigy Gábor indítványát visszavonta.

A többség *Moskovits József* indítványához képest a müncheni gyár ajánlatának mellőzésevel, Kölbler budapesti cég ajánlatát fogadta el, a szerkocsira nézve; egyebekben a tanács javaslatát emelte határozattá a közgyűlés.

A községi iskolai tanítók fizetésrendezésének kérdésében a tanács javasolta, hogy az automatikus előlépést biztosító korábbi véghatározat hatályát állítsák vissza.

A tanács javaslatát elfogadták.

A *József főherceg* emlékére Budapesten felállítandó szoborra 300 koronát szavazott meg a törvényhatóság.

A csendőriszkola építésére, s más közművekre a város kölcsönt vesz fel, de a jelenlegi pénzügyi viszonyok nem alkalmasak az annuitásos kölcsönök felvételére, azért a polgármester megegyezésre jutott a helybeli pénzügyintézettel, hogy a náluk elhelyezett városi pénzek arányában folyószámlára egy millió koronát vesz fel a város.

A tanács javaslatát elfogadták.

A villamos mű kibővítésénél egy tápszivattyú beszerzése vált szükségessé. A megtartott szűkebb pályázatnál a Siemens Schuckert művek részvénytársaság 3030 koronás ajánlata a legelőnyösebb. — Ezen ajánlatot elfogadta a közgyűlés.

A városi tanács bemutatta a város területén új utcanyitást és telekfelosztást alkalmával viselendő költségekről szóló szabályrendelet-tervezetet. A közművek költségeinek felét a parcellázó köteles viselni.

Szekely Sándor kéri, hogy engedjenek időt a szabályzat tanulmányozására. Fontos dolgokat tartalmaz s csak tegnap kapták kézhez. Indítványozza, hogy tüzzék ki a jövő havi közgyűlésre.

Szekely Sándor indítványát egyhangulag fogadták el.

A törvényhatóság korábbi határozatához képest a tanács betérjesztette a piaci szabályrendelet oly irányú módosítását, hogy az elővásárlási tilalom csak a baromfi és tojásra maradványban s ezekre is csak nyáron reggel 7 óráig, télen reggel 8 óráig. — A módosítást elfogadták.

Egy vitás telekfelosztás.

Ezután a *Weinberger Ferenc* és társai telekfelosztási kérdése került sorra. Ez ügyben már határozott a közgyűlés, de állítólag a hitelesítésnél tévesen kijavította a jegyzőkönyvet a tanács, hogy a terület egy részére nem szavazta meg a közgyűlés a parcellázást. A tanács ezért újból a közgyűlés elé hozta a kérdést és javasolja, hogy a kijavított jegyzőkönyv szerint határozzon a közgyűlés.

Dr. Stokker József kritika tárgyává tette a tanács eljárását, hogy a közgyűlés határozatát tévesen kijavították.

Rimler Károly a tanács álláspontját védi. *Stokker* most megváltoztatta az eddigi kérelmet. Így nincs kifogása az ellen, ha visszadják a tanácsnak, hogy a változott helyzethez képest tegyen javaslatot.

Dr. Stokker József elfogadja a tanács javaslatát. Indítványozza, hogy adják vissza az ügyet a tanácsnak, hogy tisztázza a kérdést.

Komlóssy József a tanács javaslatának elfogadását ajánlja. Ha a kérvényezők újabb kérvényt adnak be, azt majd elbírálják.

Dr. Tóth Ferenc különösnek tartja a tanács eljárását, amely nem is igazságos. Indítványozza, hogy a kérvényezők kérelmére teljesítsék már most.

Dr. Medvigy Gábor elismeréssel van a tanács iránt, hogy zsák-utcat nem enged. Magántulajdonon keresztül akarnak egy utcát, ami absurdum. Rendezzék a magánjogi dolgokat a szomszédokkal.

Fried Ferenc felszólalása után a tanács javaslatát elfogadta a többség.

Dr. Moskovits József nek az ügyrend 8. §.

utolsó beadvetésének módosítására vonatkozó indítványát a jövő havi gyűlésre tüzték ki.

A *Tanay Zsigmond* halálával *Olasziban*, a *Fuchs Mór* elhunytával *Várad-Velencén* és a *Stettner István* betegsége folytán *Újváros*on megüresedett bizottsági tagsági helyek betöltését december hó 3-ára tüzték ki, s választási elnökül *Olasziban* *dr. Hoványi Géza*t, *Újváros*on *dr. Mihelyi Lajost* és *Váralja-Velencén* *Ullmann Sándort* küldték ki.

Jablonszky Emil adópénztárnok részére 140 korona, *Markovits Sámuel* tb. főszámvevő részére pedig 210 korona segélyt szavaztak meg.

A szegényügyi bizottságba *Eleméry Ferenc* tanácsnokot beválasztották.

Az idomtéglagyár támogatása.

Ince Lajos idomtéglagyárt szándékozik *Nagyvárad*on létesíteni s a *Püspökibe* vezető úton 3 hold területet kért a gyártelep céljaira. A tanács javasolja, hogy négyszög méterenkint 2 koronáért adja át a város a területet.

Szokoly Tamás nem fogadja el a javaslatot, mert itt öt hold terület van a városnak, amelyet nem darabolna el, mert egy nagyobb gyártelep vagy közintézmény céljaira szükséges lehet. Az ár sem megfelelő, mert itt 18—20 koronájával adják a terület négyszög méterét.

Balogh Döme szintén ellenzi a terület eladását.

Dr. Moskovits József rámutat, hogy a gipszgyár részére, idegen embereknek ingyen adott telket a város, s most egy megbízható, érdemeket szerzett helybeli embernek nem akarnak telket adni, oly gyár részére, amely az ipikező polgárság javára értékesít egy szabalmat. Ha a gyár nem prosperál, a terület visszaszáll a városnak.

Dr. Friedländer Samu helyesli a *Szokoly* és *Balogh* felszólalását. Nagyon értékes ez a terület, mert közvetlen a vasut mellett van. A nagy tőkéseket nem kell támogatni. Indítványozza, hogy bérbe adják *Inczének* 25 évre a területet, évi 500 korona bérért.

Dr. Várady Zsigmond azt szeretné, ha itt sok nagy gyár volna. Pártolni kell azokat a gyárakat, amelyek támogatás nélkül nem létesülének s a városi pénztárra előnyösek; de ne adóztassák meg a várost olyan gyárak, amelyeknek okvetlen itt kell létesülni. Az idomtéglagyárnak itt kell létesülni, tehát nincs joga a támogatásra. Csatlakozik *Szokoly* indítványához. A kérelmet utasítsák el s a területet ne darabolják fel. Csak másodsorban járul a bérbeadáshoz.

Dr. Adorján Emil azt fejtegeti, hogy tíz megyére elegendő idomtégla gyártásához 800 négyszög méter terület és 20—25 ember kell. *A Friedländer* indítványát fogadja el.

A többség a tanács javaslatához képest 2 koronáért négyszög méterenként eladja *Inczének* a 3 hold területet.

A többi apróbb ügyek után áttértek

az interpellációkra.

Fried Ferenc a főkapitányt kéri, hogy adjon megnyugtató felvilágosítást, hogy a szinkörben gyujtogatásból keletkezett-e a tűz, s ha igen, a vizsgálat a legszigorúbban végre lett-e hajtva.

Gerő Armin főkapitány válaszolt, hogy a nyomozás folyamatban van s a vizsgálóbíró állapítja meg, hogy gyujtogatásból keletkezett-e a tűz a szinkörben.

A választ tudomásul vették.

Hann Lajos felemlítve, hogy a tűzérklaktanyánál a kibővítést mészhomok téglából készítik. Jónak, elég szilárdnak, teherbírónak és vízállónak tartja-e ezen téglát a főmérnök. *Köszeghy József* kijelenti, hogy a mész-

20 százalékkal olcsóbb uri ruha beszerzési forrás.

Ha tinom szövetből készült divatos és modern szabású ruhát szeret viselni olcsón, sétáljon el

Darabont Gyula előnyösen ismert uri szabó divattermébe, Páris-u. 12. sz. alá, vagy hívja fel 980 sz. telefont,

mert azért van mellékutomban ez a különben teljesen modernül berendezett divatterem, hogy vevőit olcsón és jól szolgálhassa ki. **Dus raktárba** megérkeztek a legjobb gyártmányú angol, francia, skót és hazai szövetek, double felöltő és divat mellénykelmek berendezkedésem olyan, hogy a legkényesebb izlést is kielégíthetem. Műhelyemet és mintáimat bárki vételkényszer nélkül megtekintheti. **Elsőrendű munkások.** Vidékre mintát küldök, eselleg egy jól álló viselt öltöny beküldése elég, erről újat készítek. **Hitelképes** egyéneknek és tisztviselőknek részletre is.

homoktégla erősebb a közönséges téglánál, s jobb, mint az itteni agyagtégla.

A többség a választ nem vette tudomásul s így ezt a kérdést kitűzték a jövő közgyűlésre tárgyalás céljából.

Este 6 óra után a közgyűlés véget ért.

Kongregációi nagygyűlés.

A mostani XI. Katolikus Nagygyűlés egyik legjelentősebb része a kongregációi nagygyűlés lesz. A mostani kongregációi nagygyűlés e nemből a második s arányaival előreláthatólag túl fogja szárnyalni az első is, mely pedig már tavaly impozáns arányaival méltán feltűnt.

Nagyváradról az Urak Mária Kongregációjának és a jogászok kongregációjának számos tagja fog Budapestre felutazni a nagygyűlésre, melynek programján a nagyváradi kongreganistáknak jelentékeny szerepe jut.

A kongreganista nagygyűlés sorrendje a következő:

November 11-én, szombaton este 6 órakor a Katolikus Kör disztermében az Urak kongregációjának és kolóniáinak zátkörű értekezlete.

November 12-én, vasárnap reggel 8 órakor szent mise és közös áldozás a Szent István bazilikában. A szent misét és rövid szentbeszédet gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök mondja. Ugyanakkor az ország minden kolóniájában szent áldozáshoz járulnak a kongreganisták.

Delőtt fél 10-kor zátkörű prézsi értekezlet.

Delőtt fél 12-kor ifjúsági matiné dr. Várady L. Arpád győri püspök elnökleite alatt a régi országház nagytermében. Az ünnepi beszédet Szilágyi Dósa nagyváradi prem. rendi tanár tartja.

Delután 3 órakor a női kongreganisták külön értekezlete dr. Glattfelder Gyula temesvári püspök elnökleite alatt.

Delután 5 órakor az összes kongregációk diszülése a Vigadó nagytermében a következő műsorral:

1. Báró Hornig Károly veszprémi püspök bevezető beszéde.

2. Gróf Somsich Béla: A kongregáció apostolkodás.

3. Dr. Vass József: A vallásos öntudat ébredése.

4. Dr. Krüger Aladár: A pápai gyászév.

5. Dr. Csernoch János kalocsai érsek előlki zárszava.

6. Pápai Hymnus.

A diszgyűlés után fél 8-kor vacsora a Vigadó emeleti éttermeiben.

Hétfőn d. e. fél 9-kor a főiskolai kongreganisták közös szentmiséje, utána közös értekezlet.

Este 7 órakor zátkörű főiskolai értekezlet, utána vacsora a Mensa akadémicán.

Este fél 8 órakor a papi kongregáció rendszeres gyűlése.

A Gazdasági Bank tőkeemelése.

A Gazdasági és Iparbanknak a tőkeemelési ügyében tegnap összehívott rendkívüli közgyűlésén jelen voltak: Széchenyi Jenő pápai prelátnak, Rádl Ödön, Deutsch K. I., Ullmann Sándor, Ternyei Antal, Czifra Kálmán dr. Bihar-keresztes, Weisz Jakab Bihar-diószeg, Ternyei Armin, Sörger Bertalan, Bleyer Andor, dr. Várady Zsigmond, Sirmay Lajos, Reich Sándor, Sas Ede, Biszterszky Elemér, Mihelyi Adolf, dr. Poyvár Széver, Poyvár Özséb, dr. Tury Kálmán, dr. Kotzó Jenő, dr. Váradi Ödön, dr. Fisch Aron, ifj., Erdős Albert Fehér Dezső, dr. Gerő Sándor, Bányai Lajos, Biró József.

A közgyűlést Széchenyi Jenő pápai prelátnak nyitotta meg és felkérte Rádl Ödön igazgatósági elnököt az igazgatósági javaslat előterjesztésére.

Beöthy László üdvözlése.

Mielőtt az igazgatóság javaslatát előterjeszteném kötelességemnek tartom megemlékezni két, az intézet beléletében előforduló nevezetes és örvendetes eseményről, amely ha nem is hoz közpénzre váltható hasznat a részvényeseknek, mindenesetre az intézet fényét nagyban emeli. Az egyik örvendetes és nagyfontosságú esemény az a köztudomású tény, hogy ő felsége a király az intézetnek 21 év óta igazgatóját, az intézet vezetésében tevékeny részt vett egykori elnök-igazgatóját dr. Beöthy László urat kereskedelemügyi miniszterre kinevezni kegyeskedet és senki sem fog szerénytelenséggel vádolni akkor, ha azt mondom, hogy ezen kinevezésből az intézetre a fénynek egy sugara árad és azt hiszem az az üzleti szellem, amely a Gazdasági és Iparbank vezetésében eddig is megnyilvánult garancia arra nézve, hogy ezen elvek mellett, ha nem is halad rohamosan az intézet de annál biztosabban fejlődik. Ezen tudattól és érzelmtől áthatva indítványozom, hogy a mélyen tisztelt közgyűlés dr. Beöthy László ur kinevezetése feletti örömeinek jegyzőkönyvben adjon kifejezést. Ezen ülésből őt a következő távirattal üdvözlje:

A Gazdasági és Iparbank r. t. mai rendkívüli közgyűlése határozatából kereskedelemügyi miniszterre történt kinevezetése feletti legélénkebb örömeinket kifejezést adva tiszteletteljesen üdvözljük Nagyméltóságodat.

Jogos büszkeséggel tölt el az a tudat, hogy intézetünk megalapításában és 21 éven át vezetésében Nagyméltóságod munkatársai lehetünk s hogy ennél fogva az ország egyik legmagasabb közjogi méltóságára történt kinevezetése a mi intézetünkre is dísz és fényt áraszt. Magas, de nehéz állásában a haza javára irányuló működését. Isten minden áldása kísérje, intézetünket pedig továbbra is tartsa meg jóindulatában.

Az indítványt a közgyűlés nagy lelkesedéssel elfogadja.

Széchenyi prelátnak üdvözlése.

A második örvendetes esemény, amely a közelmúltban történt a részvénytársaság illusztris elnökének Széchenyi Jenő urnak pápai prelátnak való kinevezetése, amivel őt a pápa őszentsége az egyház körüli magas érdemei elismeréséről kitüntetni kegyeskedett. Mondanom se kell, hogy az ő érdemeinek elismerése a mi szívünkben is igaz örömet vált ki és indítványozom, hogy ezen örömeinket a közgyűlési jegyzőkönyvben is öröközzük meg. A közgyűlés az indítványhoz nagy lelkesedéssel hozzájárult. Széchenyi szép szavakkal megköszöni. Ezek után az igazgatósági elnök előterjeszti az igazgatóságnak a tőke felemelésre irányuló javaslatát.

A »Gazdasági és Iparbank« nagyváradi részvénytársaság 1911. november 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 2100000 korona részvénytőkéjét 1300 darab 700 korona névértékű új részvény kibocsátása által 3.010.000

koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. A kibocsátandó 1300 darab új részvényből a régi részvényeseknek 500 darab bocsátatik rendelkezésére akként, hogy minden hat darab régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át. Hányadrészvények nem adatnak ki, ha azonban oly részvénybirtokos, kinek hatnál kevesebb részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánja, úgy minden régi részvény után, egy, az átvételi jog gyakorlását tanúsító igazolvány adatik neki.

Ezen új kibocsátású részvények az 1912-ik év üzleteredményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. A kibocsátási ár 800 korona, melyből 700 korona a részvénytőkét, 100 korona pedig a tartalékalapot illeti. Ezenfelül fizetendő a II. fokozatu bélyegilleték.

3. Az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 200 korona és a bélyegilleték fizetendő. A további befizetések egyszerre, vagy részletekben, de legkésőbb folyó év végéig teljesítendő.

A teljesített befizetések után a befizetés napjától folyó év végéig 5 százalék kamatot térítünk meg.

Felhívjuk ennélfogva mindazon részvényeseket, kik az újonnan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket 1911. december 11-éig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő új részvényekre eső befizetéseket teljesítsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át nem vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

A közgyűlés ezt valamint az előterjesztett alapszabálymódosításokat elfogadta.

Két új igazgatót választottak és pedig: Kollár Lajos udvari tanácsos az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár igazgatóját és dr. Oesterreicher Samu tekintélyes budapesti ügyvédet.

Dr. Thury Kálmán indítványára a közgyűlés az igazgatóságnak és vezérigazgatónak az intézet felvirágoztatása körül szerzett érdemeik elismeréséért jegyzőkönyvi bizalmat és köszönetet szavazott és az új igazgatósági tagokat üdvözlölte.

A Kossuth-párt értekezlete.

Budapest, nov. 9.

(Saj. tud.) A Kossuth pártnak ma értekezlete volt. Návay beszéde sokakban nyugtalanítást keltett. Kossuth kijelentette, hogy felkereste Návayt és azt a benyomást nyerte, hogy Návay, a szokásos módon fogja a házszabályokat alkalmazni. Az értekezleten a költségvetéssel foglalkoztak még és kijelölték holnapra a szónokokat.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN
divatháza.

Bémer-tér. Alapított 1888.

Legjobb minőségű

valódi amerikai cipők

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

UJDONSÁGOK.

* **Asatások a váradai várban.** Az asatás a szentélytől északra eső irányban halad tovább. A régi székesegyház padlózata mind nagyobb és nagyobb felületben jelentkezik. Ezenkívül legújában ismét egy pár szép góthikusan faragott kőre buktautak.

* **Pável utca meghosszabbítása.** Pável-utca meghosszabbítása régi terve a városnak. Azonban minél tovább késleltetik, annál többé kerül. A közbeeső telkek tulajdonosai horribilis árakat kérnek a várostól. Mivel a telkek árai időközben 35 százalékkal emelkedtek, a városi mérnöki hivatal új költségvetést készített, amely szerint a kisajátítási költség 175,849 koronába kerülne, a telektulajdonosok pedig 219,525 koronát kérnek. Ilyen körülmények között az utcanyitáshoz biztosítani kell a betterment, amely által az utcanyitáshoz szükséges kisajátítás csak 88,000 koronába kerülne a városnak. Az utcanyitás összes költsége 299,755 korona. A város maga csinálja meg az utcanyitást, kényszer kisajátítás útján.

* **A XI. katolikus nagygyűlést** előkészítő bizottság most tartotta utolsó ülését, melyen részt vettek *Várady L. Arpád* dr. győri püspök, *Grosswein Sándor* dr. prelat, *Zsembery István* dr. az Országos Katolikus Szövetség alelnöke, *Hindy Zoltán* igazgató, *Mihályfi Akos* dr. egyetemi tanár, *Ernst Sándor* dr. pápai kamarás. A bizottság véglegesen megállapította az egyes *szakosztályok* tárgysorozatait s a szakosztályi ülések idejét. E szerint a Vigadó különböző termeiben november 13-án délután 3-5-ig, s 14-én délelőtt 9-1-ig fognak tanácskozni. A *hitbuzgalmi és karitatív* szakosztálynak 13, a *közművelődésnek* 14 s a *szociálisnak* 20 tárgyalási pontja van.

* **Értekezlet a fürdővonalok tárgyában.** A m. államvasutak üzemeltetősége, ugyáltszik, segíteni kíván azokon a mizériákon, amelyek állandó panaszra adtak okot, a fürdővonalok célszerűtlen beosztása miatt. Ertesítette az üzemeltetőség Nagyváradot, hogy a Püspök-és Félix fürdőbe közlekedő vonatok ellen felmerült sok panasz elkerülése céljából intézkedett, hogy a jövő nyárára az összes érdekelt bevonásával szerkeszték meg a fürdővonalok menetrendjét. E célból az üzemeltetőség november 18-án délelőtt 9 órára értekezletet hívott össze a nagyváradai vasútállomás külön éttermébe s kéri a várost, hogy az értekezletre a közönség minden kívánalmáról teljesen tájékozott megbízottat küldjön ki. Leghelyesebb volna, szerintünk, ha Nagyvárad város polgármestere dr. *Hoványi Géza* országgyűlési képviselőt kérné fel, hogy a város részéről vegyen részt az értekezleten; ő már régen foglalkozik ezzel a kérdéssel s legalaposabban ismeri a fürdővonalokkal szemben megnyilatkozott kívánalmakat.

* **Papp Oszkár nyugdíjban.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy őfelsége *Papp Oszkár* dr. 1. osztályú főorvosost, a szegedi csapatkórház parancsnokát, mint egészségi tekintetből szabadságot, jelenlegi szolgálata alól felmenti. Papp Oszkár dr., aki a legutóbbi időben sokat betegeskedett, két hónappal ezelőtt kérte felmentését. Papp Oszkár dr. szerint Nagyváradra költözik vissza, hol közkedveit-ségű orvos volt s hol rokonai is laknak.

* **Adomány.** A Mensa hangverseny alkalmából a Biharvármegyei Tanítóegyesület 20 koronát küldött a Mensa-alap javára. A kegyes adományért hálás köszönetet mond dr. *Bosóky Alajos*, megyei kir. udvari tanácsos, jogakadémiai igazgató.

* **Bepereelt község.** Erdekes perben lesz holnap ítélet a székelyhídi járásbírósnál. *Ottomány* községet perelte be id. *Beck Adolf* érmihályfalvai nyomdatulajdonos és papirkereskedő. Ottomány község ugyanis 1908. augusztus 7-én kötött szerződés szerint az összes nyomtatvány és írószerszám szükségletét id. Beck Adolf érmihályfalvai kereskedőnél tartozik beszerezni. Ottomány község azonban 1910. és 1911. év folyamán semmit sem vásárolt Becknél és minden szükségletét máshol szerezte be. Most Beck, akinek 2 év alatt 120 korona tiszta haszna lett volna, sommás keresetet nyújtott be a székelyhídi járásbíróshoz és kéri a 120 korona megtérülését.

* **Borsalmas szerencsétlenség a posaji agyagbányában.** *Possaj* községből rémes szerencsétlenség hírével kelünk tudósítónk. Az ott levő agyagbányában nagy földomlás történt, amely egy öreg házaspárt temette maga alá. A férj azonnal meghalt, az asszony élet-halál között lebeg. *Kis Sándor* és felesége tegnap reggel kiment a falu határában levő nagy agyagbányába, hogy házuk tatarozására szükséges agyagot szerezzenek be. Egy hét méter sáncban dolgozott a két öreg, mikor egyszerre a hatalmas földtömeg, mely a sok esőől meglazult, irtózatossá robajjal összeomlott és magaalá temette a szerencsétlen házaspárt. Mire az emberek észrevették, segítségükre siettek és kiemelték a földtömeg közül, *Kis Sándor* halott volt, a felesége pedig halálos sérüléseket szenvedett. A vizsgálatot megindították, hogy kiderüljön a felelősség a szerencsétlenség miatt. A jómodu, köztisztelő álló öreg házaspár tragikus szerencsétlensége az egész községben nagy részvétet keltett.

* **Találtak egy aranygyűrűt, két pánzárát, egy zálogjegyet, 1 zsákot kevés gesztenye tartalommal és egy kocsiféket.** Igazolt tulajdonosok jelentkezhetnek a rendőrség, földszint 9. sz. szobájában.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. *Sauer*-féle fegyverek eredeti gyári árában árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak *LADÁNYI JÓZSEF* puskaművesnél kaphatók eredeti árában. M. kir. lőporáruda. Telefon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **Október havában megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkeztek.** Kérjen mutatványszámot. *Benkő Artur*. Telefon 870.

Kolosváry Sándor

őkszerész, arany és ezüstműves üzlet

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házába, az Orsolya zárda templomával szemben.

Sal Ferencz-utca 13. sz. alatt csinos 2 szobás alkalmas lakás mellékhelyiségekkel — azonnalra kiadó.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Bémer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legkülönbözőbb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petróleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel *STERN ADOLF*. 33

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól. Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

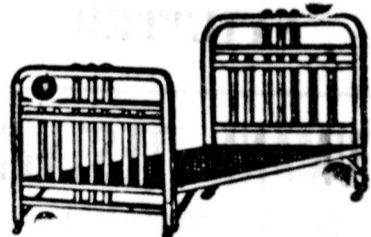
nálam az elismert olcsó áron szerezhethet be.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a czégre

Vas és rezbutor

gyári raktár

Székényágy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca

10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Hit és haza.

Szombat: Hit és haza.

Vasárnap d. u. Iglói diákok, este Eszmadta (premier.)

Iglói diákok. Vasárnap délután félhely-árakkal *Farkas Imre* bájos diáktörténetét, az Iglói diákokat játszó színházban. Ez iránt a rendkívül mulatságos énekes darab iránt oly nagy még mindig az érdeklődés, hogy a jegyek nagy részét már elkapták.

Az eszmadta bemutatója. Vasárnap este pompás estéje lesz a színháznak. Most mutatják be Nagyváradon a múlt évi bécsi szezon egyik legzajosabb sikerű operettjét. Az eszmadtát. Ennek a mulatságos darabnak a szövegét a bécsiek kedvence, *Lindau Károly* írta, muzs káját pedig *Oesterreicher*, a *Venedei* in

Vien népszerű zeneszerzője. Erdélyi Miklós fényesen állította ki a darabot, amely a Venedig in Vienben százötven előadást ért.

MULATSÁG.

A Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet teastélye. Tegnap délután volt a Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet választmányi ülése. A választmány elhatározta, hogy e hó 23-án a Kereskedelmi Csarnokban teastélyt rendez. A nőegylet teastélyei mindig igen látogatottak voltak. A rendezőség most is mindent elkövet, hogy minél kellemesebbé tegye a közönség szórakozását.

Z E N E.

Mary Maud és Stefániai Imre. Nagyvárad koncertközönségének érdekes vendégei lesznek szombaton: Mary Maud és Stefániai Imre, akik egyenesen Berlinből érkeznek ide, hogy megnyissák a nagyvárad hangversenyszert. A szereplők személye után és eddigi sikereik, sikerrehabilitációjuk nyomán itélve: nagyszerűen érdekesnek és dicsőségszok igérezik a szeszonyító este. Mary Maud, a kiváló angol énekesnő (az énekesnők között ritka fenomen, mert énektehetségén kívül nagy külső szépséggel is meg van áldva) legjobb műsor-számaival hozza magával. Ezekkel aratta legszebb sikereit Londonban és Németországban. Stefániai Imre egy kis Liszt ünneppé avatja az estét. Programjára ugyanis Liszt legszebb zongoraműveit írta föl.

Jegyek az estére már csak igen kis számban kaphatók. (Vidor Manó könyvkereskedésben, Rákóczi-ut.)

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör áruháza.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezésék
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

CZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

BODOKI MATILD

A legtisztább és legértékesebb lugos savanyúvíz.
Pezsgővel vagy borral pompás ital.
Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégnél.
Telefon 253.

Kapható minden nagyobb fűszer-
üzletben és vendéglőben.

TÁVIRATOK.

A munkapárt értekezlete.

Budapest, nov. 9.

(Saját tud.) A nemzeti munkapárt ma esti értekezletén a képviselőház alelnöki állására dr. Beöthy Pált jelölte. Kabos Ferenc megmarad az alelnöki állásban s ezzel az ellenzék bizalmatlansága megszűnt.

Rejtélyes öngyilkosság.

Budapest, nov. 9.

Rejtélyes és titokzatos öngyilkosság történt ma délután a Sándor-utca 20. számú házban. A ház második emeletéről leugrott egy leány és mindkét lábát eltörte. A mentők beszállították a Szt. Rókus-kórházba, ahova egy fiatalember is elkísérte. A kórházban kihallgatása során előadta, hogy Argyelán Itonának hívják és azért akart öngyilkos lenni, mert az a fiatalember, aki ide elkísérte és akit nem akar megnevezni, olyasmit követel tőle, amit semmiáron sem tehet meg és ami, ha nyilvánosságra jut, a fiatalember börtönbe kerül. Az egész fővárosban izgalommal várják az ügy fejlődését.

Castrot meggyilkolták.

Páris, november 9.

A Bordeauxba érkezett Heros nevű postahajó utasai azt beszélik, hogy Castro volt venezuelai elnököt egyik volt pártbíró meggyilkolta. Egy gyűlésen pénzt kértek tőle az érdekeken megindult kampány céljaira s mikor ezt megtagadta Castro, annyira feldühödött az egyik fiatal híve, hogy a törét többször belédöfte.

Az olaszok újabb csapatokat szállítanak.

Berlin, nov. 9.

Az olaszok helyzete néhány nap óta újabb csapatok megérkezése következtében megjavult. Most harmincezer olasz katona van itt, de úgy látszik, hogy az olaszok még sokáig nem gondolhatnak az előrenyomulásra, csak régi állásaikat erősítik meg és még az előcsapatoktól négy kilométernyire levő kicsiny erődöket sem merik megtámadni. Az olasz hadvezetőség az olasz közvéleményre való tekintettel, kerül minden támadást.

Konstantinápoly, nov. 9.

Itt elterjedt hírek szerint az olaszok tegnap megszállták Chios és Mitilene szigeteket.

Konstantinápoly, nov. 9.

Itt elterjedt a hír, hogy Khiesz szigetét az olaszok elfoglalták.

Tudományos kincsek elpusztítása.

Berlin, nov. 9.

(Saját tudósítónktól.) A Tageblatt tudósítója a következő táviratot küldte lapjának: Házamba távollétemben az olaszok erőszakosan betörték s összes tudományos kézirataimat és könyveimet részben megsemmisítették, részben elvitték. Értékes arab kézirat gyűjteményemnek semmi nyoma sincsen. Házam Dahara külvá-

rosban van s messze esik minden háboru abszólótól s a külvározt a benszülött lakosság elhagyta. Ily körülmények között tudományos kincsek elpusztítása méltánytalan és igazságtalan dolog.

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonátörsdén tegnap kissé élénk volt az irányzat. Készáru forgalom hatvanezer mázsa 5 fillérrel magasabb árak mellett.

Határvidék sárlata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11.87
Áprilisi rozs	— — —	10.39
Októberi zab	— — —	9.37
Áprilisi zab	— — —	9.68

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtisztelendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában Központi Takarékpénztári részvények vannak, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi október hó 10-től október hó 31-ig beszoigáltatni sziveskedjenek.

Minden egyes Központi Takarékpénztár részvény helyett 1 Egyesült intézetbeli részvény fog kiadott.

A kicserélés végett beadandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

Ezen részvények kicserélése, ha az új részvények a régiekkel azonos nevre állítatnak ki, díj- és illetékmentes, ha azonban az új Egyesült intézetbeli részvény a régitől eltérő más névre állítatik ki, a rendes részvényátírási-díj és illeték lesz fizetendő.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legelegánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindenféle cipőárúban.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22 kor.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyar részvénytársaság
NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FÍÓK.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

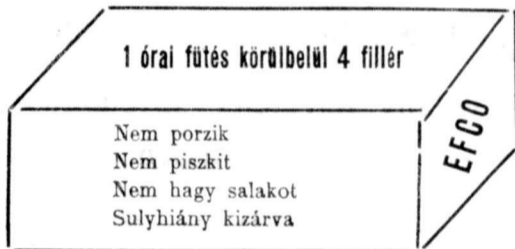
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

EFCO

Porosz-szalon kőszentéglá
a legkiválóbb

fűtőanyag

100 darab házhoz szállítva

5 korona.

Kizárólagos képviselő

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsavay-utca 81. sz. Telefon 323.

Videki megrendelést pontosan eszközöl

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/₁₀₀-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) cicsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra.

161

Formára és tartósságra
felülmúlhatatlanok

a MOSKOVITS

anatomiai czipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyvárad, fióküzletek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.

II. Bémer-tér, Bazar-épület.

III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyar részvénytársaság.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

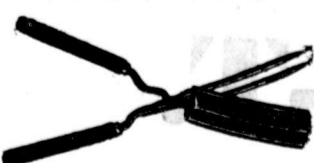
izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2 köbötől minden nagyságban.

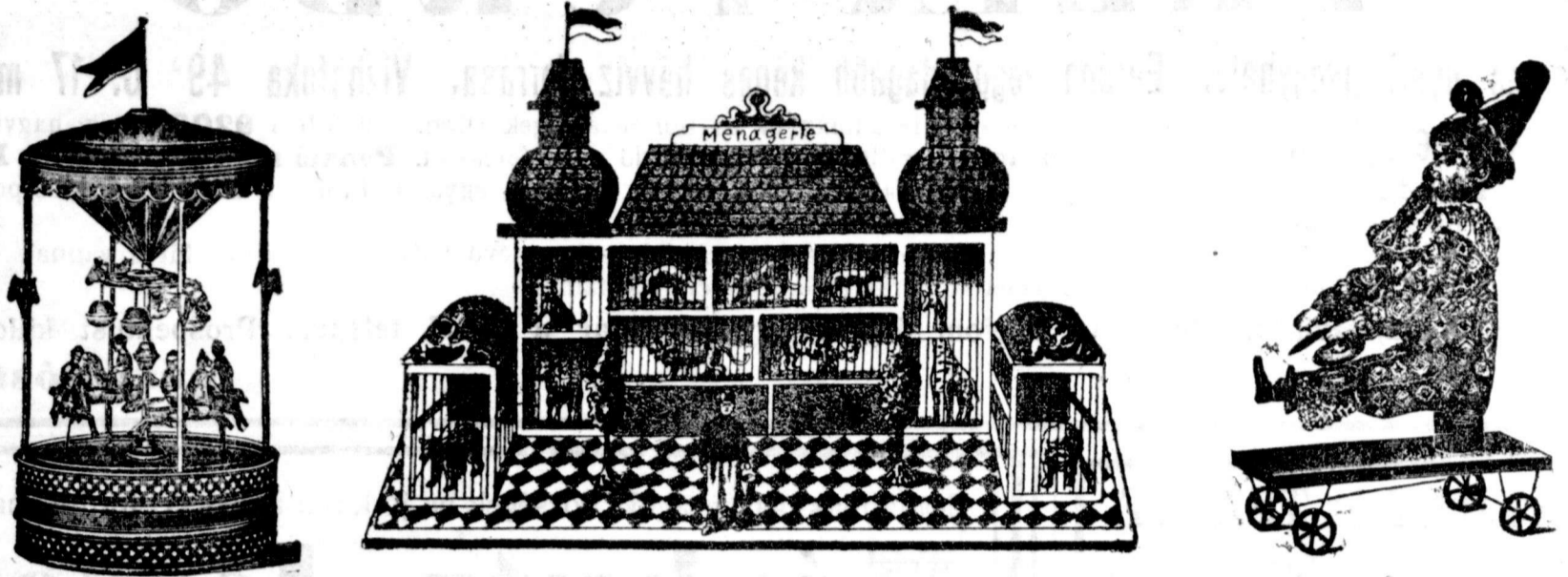
Főszerelő telefonja 55. sz.

TARSOLY és RISZTÓ

Nagyvárad, Rákóci-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

különlegességek
vaskereskedésében

A karácsonyi kiállítás gyermekjátékokban

(a gyermekjáték külön termében)

ugyszintén diszmű, műipar és ajándéktárgyakban
izléseesen össze van állítva

minden vásárlási kényszer
nélkül megtekinthető.

WALDMANN ERNŐ,
Rákóczi-ut 7.

